І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 148 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го СЕРПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 11, 1964 No. 148 VOL. LXXI.

ПАЛАТА СХВАЛИЛА ЗАКОНОПРОЄКТ ПРОТИ ВБОГОСТИ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів ЗДА прийняла під час свого засідання в суботу 8-го серпня ц. р. довго дебатований уже законопроєкт про боротьбу проти убогости. Прийнято цей законопроєкт, який передбачає асиґнування $947 500 000 на завдання й цілі зв'язані з федеральною акцією проти вбогости, 226 голосами проти 184 голосів, значить більшістю 42 голосів. В кінцевому голосуванні за законопроєктом голосувало 204 демократів і 22 республіканці. Віддали свої голоси проти законопроєкту 144 республіканці і 40 демократів, більшість яких репрезентують південні стейти. Прийняття цього законопроєкту Палатою Репрезентантів вважають в урядових колах Вашинґтону великою перемогою президента Джансона. Своє задоволення з цього приводу висловив також сам Президент, підкреслюючи, що Палата Репрезентантів може бути гордою на те, що вона дала початок широко запляновaній акції для боротьби проти вбогости. Члени Джансонового кабінету сподіваються все ж таки ще деяких труднощів в затвердженні цього законопроєкту Сенатом. Не зважаючи на те, що законопроєкт проти вбогости був прийнятий у Сенаті ще 23-го липня ц. р. 61 голосом проти 34, він все ж таки мусить перейти ще раз розгляд Сенату, бо в нього влучено після дебат у Палаті Репрезентантів ще й цілу низку змін і доповнень. Головною контроверсійною справою, яка може причинятися до затримки із законопроєктом у Сенаті, може бути палатний додаток про вимогу, що всі, що працюватимуть в рямках програми авторизованої цим законопроєктом чи користатимуть з її фондів, не можуть бути пов'язані із якоюсь підривною організацією чи тенденціями, що мають на меті насильний державний переворот. Ця справа причиниться також до сповільнення нарад Конґресу, що викликає деяке стурбування серед демократичних конґресменів і сенаторів, які хотіли б закінчити теперішню сесію Конґресу ще перед 24-го серпня, значить, перед речинцем демократичної Конвенції. Багато виглядів на це немає, бо перед Конґресом ще багато незакінчених справ, крім законопроєкту проти вбогости, ще справи закордонної допомоги, харчових значків, житлового будівництва, консервації земельних і водних ресурсів та інші.

Президент Арґентини хвалить Линдона Б. Джансона

Буенос Айрес. — Президент Арґентини Артуро Умберто Іллія, у спеціяльному понад двогодинному інтерв'ю схвалив мілітарний виступ ЗДА проти комуністичних в'єтнамських аґресорів та сказав, що той виступ значно підніс в очах латиноамериканських країн престиж Президента ЗДА. Одночасно він захищав політику націоналізації, зокрема націоналізацію значної частини нафтового промислу в Арґентині, що раніше була в руках американських фірм. Артуро Умберто Іллія представляє арґентинську Народну Радикальну Партію, що стоїть на позиціях політичного й економічного націоналізму та підтримує політику ЗДАмерики. Однією з головних точок цієї партії, як сказано в партійній плятформі, є державна контроля нафтової промисловости. Арґентинський президент підтримує започатковану ЗДА програму „Союзу для проґресу", скеровану на кращання економічного й соціяльного сгановища країн Латинської Америки.

Ґолдвотер з'ясовує своє становище щодо „екстремізму" в ім'я єдности в партії

Ню Йорк. — З канцелярії колишнього віце-президента, тепер адвоката в Ню Йорку, Ричарда Ніксона оприлюднено лист Ніксона до сенатора Беррі Ґолдвотера і відповідь цього останнього. Ці обидва листи стосуються становища сенатора Беррі Ґолдвотера до проблеми політичного екстремізму. Ґолдвотер, приймаючи призначення його на республіканського кандидата в найближчих президентських виборах, заявив був, що „екстремізм в обороні свободи не є гріхом, а поміркованість в осяганні справедливости не є чеснотою". Ці його слова деякі республіканські діячі, особливо нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер, зрозуміли, як схвалювання всіх, також нелеґальних і неморальних засобів, в боротьбі за свободу і справедливість. Ніксон звернув на це увагу Ґолдвотерові та доражував йому з'ясувати свою позицію в цій справі. У своїй відповіді Ґолдвотер рішуче опрокидує роблені йому закиди, зокрема таврує ідеологію й імперіялізм комунізму та фашизму і погоджується, що непорозуміння не повинні шкодити єдності в Республіканській партії. В найближчу середу почнеться в місті Гершей в Пенсилвенії велика нарада видатних республіканських діячів задля привернення єдности всередині Республіканської партії. Приявними будуть на тій нараді кол. президент Д. Д. Айзенгавер і колишній віце-президент Ричард Ніксон, а також противники Ґолдвотера на останній республіканській конвенції, — губернатори Нелсон Рокефеллер і Вільям Скрентон, — цей останній проводитиме на конференції.

Син американського мільйонера виступає проти „американського імперіялізму"

Ню Йорк. — Алберт Маґер, син мільйонера Джана Д. Маґера, був заарештований тут в суботу 8-го серпня, в Даффі сквері, за невідповідну поведінку на протестаційних зборах проти дій ЗДА у В'єтнамі. Син мільйонера, промисловця в нафтовій індустрії, Алберт Маґер виступає, як він пояснив — „проти імперіялізму керівних кляс ЗДА". Минулої п'ятниці він заплатив $10 000 за звільнення з в'язниці професійного комуніста Вілляма Ептона, заарештованого за кримінально - анархічну поведінку. Батько Маґера відомий як людина „ліберальних поглядів".

В АМЕРИЦІ

● **Болівійська політична поліція** затримала на одній із вулиць Ля Пазу відомого із своїх лівих симпатій донедавнього віце-президента Болівії Хуана Лехтіна Окведо, важко його побила і залишила в калюжі крові на вулиці. Лечтін, перевезений до шпиталю, викликав одного із членів своєї особистої охорони і по кількох годинах зник в невідомому напрямку.

● **В річницю атомової атаки** на Гірошіму відбулася в Ню Йорку демонстрація американських пацифістів, які стояли або маршували по вулицях з написами „Світ без війни!", „Гірошіма не може повторитися!". В демонстрації взяло участь яких 1 000 осіб.

НА СОЮЗІВЦІ ПОЧАВСЯ ВЖЕ ОДИНАДЦЯТИЙ З ЧЕРГИ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА

Союзівка, Керґонксон. — „Ваша наука і ваш побут на цьому клаптику України на вільній американській землі допоможуть пізнати вам Україну, її нарід та історію й культуру, допоможуть вам пізнати себе самих, пізнати наші сили, наші потреби й наші можливості, щоб їх відповідно використати" — говорив головний предсідник Українського Народного Союзу п. Йосип Лисогір, відкриваючи минулої неділі, 9-го серпня ввечері, вже одинадцятий з черги Курс Українознавства на цій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах. Курс триватиме — як і в минулих роках — чотири тижні і на ньому кваліфіковані учителі й виховники під дирекцією проф. д-ра Василя Стецюка із Сетон Гол університету навчатимуть курсантів, переважно студентів середніх шкіл і коледжів та університетів, української історії, географії, літератури й культури та мови. Навчання включає, як додаткові предмети, українське народне мистецтво — до виробу бандур включно, українські танки, хоровий спів і подібне. Навчатимуть на цьогорічних курсах, крім згаданого їх директора проф. Василя Стецюка, професори Іван Близнак і Мирон Куропась та Ляриса Ганущак, яка рівночасно опікуватиметься курсантками, та Ігор Курилів. Святочне відкриття Курсу відбулося, як згадано, минулої неділі, 9-го серпня ввечері, в концертовій залі нового павільйону. 45 курсантів — 28 студенток і 17 студентів — зголосилось до участи в курсах уже в неділю. Очікувано ще дальших зголошень у понеділок, 10-го серпня, коли вже почнеться нормальне навчання. У врочистому відкритті курсів, крім предсідника п. Й. Лисогора, директора курсів проф. Василя Стецюка, професорів Івана Близнака й Мирона Куропася та інструкторів Ляриси Ганущак і Ігоря Курилова, взяли ще участь репрезентанти Ліґи Української Молоді Північної Америки, що є співопікуном курсу, та її Фундації: Йосип Сміндак, Володимир Бакал, який навчатиме курсантів українських народних танків, та інж. Євген Волошин, як також управителі Союзівки Данило Слободян і Володимир Квас та ред. Антін Драган. На відкритті були приявні й гості. Проф. В. Стецюк, вітаючи курсантів та коротко з'ясовуючи завдання курсів, згадав зокрема, що курси відбуватимуться під знаком ідей й ідеалів Тараса Шевченка, 150-річчя з дня народження якого вшановано в Америці побудовою та найбільш величавим відкриттям йому пам'ятника в столиці Америки. Й. Сміндак, вітаючи курсантів від імені Ліґи Української Молоді, передав управі курсів у власному імені та імені своєї дружини чек на 25 дол., який має бути готівковою нагородою для того курсанта, що викаже найбільші успіхи в науці. Данило Слободян познайомив курсантів з побутовими проблемами на Союзівці, а ред. А. Драган коротко говорив про „проблему України" в теперішньому світі.

Дівочий табір на Союзівці закінчено концертом на пошану Тараса Шевченка

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — В суботу 8-го серпня тут відбулося закриття відпочинково - виховного табору для дівчат, що тривав три тижні, починаючи від 19-го липня ц. р. і що в ньому в останніх тижнях брало участь около 30 дітей. Працював цей табір під проводом досвідченої виховниці проф. Оксани Луцької, яка для допомоги у веденні табору мала шість впорядниць. На закінчення табору відбувся на сонячній поляні біля „Львова" попис учасниць табору і виведений їхніми силами концерт на пошану Тараса Шевченка. В програму попису входив похід дітей з піснею „Гей, там на горі Січ іде...", привіт для гостей і батьків „Вітайте!", слово управительки табору проф. Оксани Луцької, виступи дитячого хору, деклямації, вправи стяжками та вінками, вежі та інше. Програма концерту на пошану Тараса Шевченка включала рецитації Шевченкових поезій, виступи хору із виконанням народних пісень на слова Т. Шевченка й українські народні танки. На закінчення концерту виконано сценку Лесі Храпливої „Сирітський Великдень" з народними гагілками і хороводами. Відбулися ці дитячі імпрези в присутності представників гол. екз. уряду УНСоюзу гол. предс. Й. Лисогора, гол. касира Р. Слободяна, членів управи Союзівки, як також численно зібраних гостей.

Концерт квартету бандуристів був атракцією кінця тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — В рямцях щотижневих мистецько - розвагових вечорів відбувся на цій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах концерт Квартету Бандуристів в складі: Іван Івашко — перший тенор, Володимир Юркевич — другий тенор, Михайла Біленький — баритон і Роман Левицький — бас. Програма їх концерту включала українські історичні, маршові, побутові та жартівливі пісні й була дуже тепло і з захопленням прийнята численно зібраними гістьми і відвідувачами Союзівки, які рясними оплесками примушували виконавців до наддатків. Мистецьким доповненням програми був виступ ред. Ярослава Заремби, який виголосив поетичне слово п. н. „Пісня про пісню". Проводив програмою проф. Ів. Закорожного. Після концерту відбулася забава, до якої грала оркестра „Амор". В неділю 9-го серпня в католицькій і православній каплицях на Союзівці були відправлені Служби Божі. Для українців католиків Службу Божу відправляв Впр. о. Л. Гузар, з участю хору під кер. проф. І. Задорожного, для православних Впр. о. Б. Желехівський. На другу суботу, 15-го серпня ц. р. на Союзівці виступить хор „Прометей" під кер. Івана Задорожного.

Петро Ракочий, видатний діяч-піонер, помер в Коговзі, Н.Й.

Коговз, Н. Й. — Минулої суботи, 8-го серпня, тут помер на 78-му році життя один з найбільш відданих і жертвенних працівників - піонерів Американської України, сл. п. Петро Ракочий. Покійний народився в селі Настасові в Тернопільщині та належав до тієї відомої родини Ракочих, що видала багатьох видатних і заслужених діячів. До Америки приїхав перед першою світовою війною і вже в 1916 році вступив до Українського Народного Союзу, видатно допомагаючи своєю працею і своїми пожертвами в розбудові українського життя в Америці та в допомозі своєму народові на Рідній Землі. Похорон відбудеться в середу, 12-го серпня, в Коговз. УНСоюз репрезентуватиме на похороні краян і близький друг Покійного, головний касир Роман Слободян.

● **Панамська республіка** одержала перший раз після минулої кризи на каналі фінансову допомогу від ЗДА, у висоті $2,4 мільйона. Вони мають бути зужиті на підвищення продукції сільського господарства.

В НАПРЯМКУ — НА В'ЄТНАМ

Американські бомбардувальники типу Б-57 летять на підкріплення летунських збройних сил ЗДА у В'єтнамі.

МОСКВА ПІДТРИМУЄ ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ЗАПРОСИЛИ НА ЗАСІДАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ОБИДВІ ЧАСТИНИ В'ЄТНАМУ. У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ПРОГОЛОШЕНО СТАН ОБЛОГИ

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй, скликана на вимогу З'єднаних Держав, що оскаржили комуністичний В'єтнам в піратському острілюванні американських кораблів на міжнародних водах в затоці Тонкіну, продовжує наради під головуванням цьогомісячного свого президента Сіверта Нільсена з Норвеґії. За внутрішнім порозумінням між 11 членами Ради — запрошено для з'ясування свого становища в цій справі одинаково комуністичний В'єтнам як і вільний Південний. Вони обидва не належать до Об'єднаних Націй. Однак Півн. В'єтнам відкинув запрошення, відмовивши Раді Безпеки право вирішувати справу В'єтнаму. Комуністичні члени Ради Безпеки — СССР і ЧСР — зайняли становище по лінії Північного В'єтнаму і Комуністичного Китаю в справі відплатної акції американських військових літаків з 5-го серпня ц. р. Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико в окремому зверненні до північно - в'єтнамського міністра Суана Туї солідаризувався з становищем в'єтнамських комуністів, що американська відплатна акція була „яскравим порушенням міжнародних законів" та „одвертим ворожим викликом" і заявив „повну дипломатичну підтримку" Північному В'єтнамові. Південно-в'єтнамський уряд генерала Нґуєна Хана проголосив у зв'язку з посиленою комуністичною загрозою стан облоги у Південному В'єтнамі, разом із закликом до мешканців Північного В'єтнаму повстати проти диктаторського комуністичного режиму. Південно - в'єтнамські чинники твердять, що комуно - китайські війська є не тільки зосереджені на китайсько - в'єтнамському кордоні, але й стаціоновані просто на північно - в'єтнамській території, — що заперечує американська розвідка. Американські чинники стараються переконати зовнішній світ, що Америка ставиться вороже тільки у відношенні до північного В'єтнаму за його активне підтримування комуністичних партизанів в Південному В'єтнамі, а не у відношенні до Комуністичного Китаю. Водночас з мандатом від президента Джансона виїде в цьому тижні до ряду союзних і невтральних країн недавній амбасадор в Південному В'єтнамі, Генрі Кебот Ладж, щоб з'ясувати їм американське становище в справі В'єтнаму. Ладж, який ще недавно був одним із передових кандидатів на республіканського кандидата в найближчих президентських виборах, відмовився виявити своє становище у відношенні до кандидатури сенатора Беррі Ґолдвотера та взагалі говорити будь-що на внутрішньо-політичні теми. — В минулу суботу 8 ц. м. Хрущов заявив, що у випадку, як „імперіялісти" накинуть війну комуністичному таборові", СССР воюватиме „в обороні своїй і інших комуністичних країн". В той сам день през. Джансон потвердив на пресовій конференції рішення ЗДА боронити свободу в Південній Азії.

Папа Павло VI проголосив свою першу Енцикліку

Рим. — В минулу неділю 9 серпня ц.р. Папа Павло VI підписав свою першу Енцикліку, названу від її початкових слів „Екклезіям Суам" — „Його Церква". Нова Енцикліка займається менше релігійно-доктринальними справами, а більше відношенням Церкви до нинішнього модерного світу і його проблем. Загально вважають, що Енцикліка має послужити 2.300 членам Вселенського Собору, який збереться знову 14 вересня на свою третю з черги сесію, за напрямну їхніх дальших нарад. Папа нагородив золотими медалями 4-х духовників, які переклали цю Енцикліку з італійської мови на латинську.

ЗДА і Бельгія узгіднили співпрацю для ратування ладу в Конґо

Брюссель. — В минулу п'ятницю 7-го серпня ц. р. заступник державного секретаря Аверелл Гарриман перевів 5-годинну конференцію з бельгійським міністром закордонних справ Полем Генрі Спааком у справі грізної ситуації в Конґо. Всупереч заповіді нового конґолійського прем'єра Мойсе Чомбе, що він заведе мир в цій країні та що він дійшов до порозуміння з лідерами тамошнього повстанчого руху, повстанські банди, які користуються допомогою від китайських комуністів почерез амбасаду в Бурунді, захопили в минулому тижні третє найбільше в Конґо місто Стенлівілль. Державна конґолійська армія, яка не має добрих старшин і підстаршин та дисципліни, знаходиться над берегом повного розкладу. Гарриман і Спаак відмовились виявити подробиці своєї наради і її вислідів, за винятком ствердження, що вони дійшли до повного порозуміння та що посилять свою „технічну" допомогу конґолійському урядові. Мойсе Чомбе звернувся був з формальною просьбою до америк. амбасади в Конґо в справі військової допомоги. ЗДА буцім-то переконують Бельгію, щоб вона збільшила число своїх старшин в Конґо, де вони переводять вишкіл конґолійських вояків із 150 до 250 та щоб перейняли командування конґолійцями в операціях проти повстанців. ЗДА дадуть конґолійській армії транспортні літаки і авта.

ТУРЕЧЧИНА ПЕРЕВЕЛА БОМБАРДУВАННЯ КІПРУ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН І РАДА БЕЗПЕКИ ОН ЗВЕРНУЛИСЬ ДО КІПРУ, ГРЕЦІЇ І ТУРЕЧЧИНИ З МИРОВИМИ ЗАКЛИКАМИ. — КІПРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНУВСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ДО СССР, ЄГИПТУ І СИРІЇ.

Нікозія. — В п'ятницю минулого тижня турецькі літаки вперше появились над кіпрським портовим містом Поліс, але не острілювали його. Зате в минулі суботу і неділю перевели бомбардування цілого ряду міст на західньому і північно - західньому побережжі Кіпру та в околиці міста Кіренія. Турецькі налети на Кіпр були безпосередньо спричинені переходом кіпрсько - грецького війська до наступу проти ряду укріплених позицій кіпрських турків, особливо кіпрсько - грецьким бомбардуванням турецького села Коккіна. Турецькі бомбовики острілювали скорострільним вогнем, гарматами, ракетами і запальними бомбами кіпрсько - грецькі військові позиції. Кіпрсько-грецькі чинники твердять, що згинуло від отих налетів 300 до 500 осіб. В минулу неділю 9 серпня відбулось багатогодинне надзвичайне засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй, яке закінчилось проголошенням заклику до Туреччини, щоб вона припинила бомбардування Кіпру та до Кіпру, щоб він припинив воєнні дії проти турків. Представник Греції загрозив, що коли Туреччина не припинить ворожих актів проти Кіпру, то Греція поведе війну проти Туреччини. Туреччина заявила, що вона припинить свої налети, коли Кіпр припинить війну проти кіпрських турків, а кіпрський президент Макаріос заявив, що військове перемир'я буде можливе після того, як турки перестануть бомбардувати Кіпр. Президент Джансон звернувся окремими зверненнями до Туреччини, Греції і кіпрського президента, закликаючи всіх підпорядкуватися рішенням Об'єднаних Націй. Кіпрсько-грецький президент Макаріос звернувся до Совєтського Союзу, Об'єднаної Арабської Республіки (Єгипту) і Сирії з просьбою поспішити Кіпрові з допомогою, але покищо тільки один Хрущов поспішився запевнити Макаріоса, що Совєтський Союз „ставиться з найбільшими симпатіями до кіпрського народу". Хрущов вислав теж дві депеші до урядів Туреччини і Греції з облудними закликами до мирного вирішення кіпрської проблеми, при чому водночас Хрущов повторив давнє бажання большевиків, щоб „чужі війська залишили Кіпр", себто, практично, щоб Британія зліквідувала свою морсько - летунську базу на Кіпрі, яка є головною перешкодою для поширення совєтських впливів на східню частину Середземного моря. Речник Білого Дому заявив, що ЗДА не стоять у зв'язку з Совєтами у справі Кіпру, бо Совєтський Союз „не є стороною" у цьому спорі. Резолюцію Ради Безпеки прийнято 9 голосами при двох — Совєтського Союзу і Чехословаччини — що стримались. Криза на Кіпрі почалась ранньою весною цього року, коли-то між кіпрськими греками і кіпрськими турками почались криваві бійки і сутички внаслідку намагання кіпрсько - грецького президента Макаріоса обмежити конституційні, міжнародно ґарантовані права кіпрських турків. Об'єднані Нації вислали міжнародний військовий корпус силою 6.000 вояків на Кіпр задля збереження тамошнього миру і спокою та водночас обрали мирового посередника в особі фінського дипломата Сакарі Туоміої, який урядує в Женеві. Однак семимісячні заходи західньої дипломатії та місії Об'єднаних Націй на Кіпрі не дали позитивних вислідів внаслідку спротиву названого кіпрсько-грецького президента архієпископа Макаріоса конструктивно співпрацювали з отими чинниками. Частину могутньої американської Шостої фльоти, стаціоновану в Неаполі з літаконосцем „Франклін Рузвелт" у проводі, вислано спішно на води східнього Середземного моря.

Москва не хоче платити свої борги ОН і шантажує ОН погрозою виступу

Об'єднані Нації. — Нікіта Хрущов заявив генеральному секретареві Об'єднаних Націй під час недавніх відвідин У Танта в Москві, що СССР відмовляється заплатити к. 120 мільйонів дол., що їх завинив, не заплативши ні сотика на мирові місії ОН на Середньому Сході і в Конґо. Совєти вважають, що ті місії були „нелеґальні", бо вирішені Генеральною Асамблеєю ОН без попередньої рекомендації Радою Безпеки ОН, де СССР має право „вета". Але Міжнародний Трибунал у Газі потвердив, що всі члени ОН обов'язані покривати всі видатки, порішені Генеральною Асамблеєю, — Москва цьому рішенню не повинувалась. Президент Джансон мав заявити У Тантові на нараді в Білому Домі наприкінці минулого тижня, що коли СССР не заплатить своїх довгів Об'єднаним Націям і все таки збереже свій голос в ОН всупереч 19 статті чартеру ОН, то З'єднані Держави відновлять дальшу фінансову допомогу Об'єднаних Націям, яку вони уділювали тій установі в усіх її критичних хвилинах. ЗДА вимагають, щоб застосувати до СССР постанову чартеру ОН, яка каже, що той член ОН, який завинить суму, рівну дворічним членським внескам, тратить голос в ОН. Совєти погрожують, що коли вони втратять голос в ОН, то виступлять з тієї міжнародної установи, — американські керівні чинники вважають, що це блеф і що не можна піддатися совєтському шантажеві.

У СВІТІ

● **Міністер закордонних справ Англії** Батлер запросив Хрущова й Громика на візиту до Англії „кожного часу". Таке неформальне запрошення мало місце під час його розмови з совєтськими лідерами в Москві.

● **Декілька частин родезійського війська** виступили для захисту населення від здичавілих банд релігійної секти Лумпа, в Північній Родезії. Сектанти забили 25 осіб у селі поблизу Лундаві і тепер кількість їх безневинних жертв підвищилась до 308 осіб.

● **З Тель Авіву повідомляють,** що на демаркаційній лінії між Ізраїлем і Сирією йде перестрілка та що одного ізраїльського вояка сирійці забили на своїй території, а іншого поранили.

● **21-річний англієць Мартин** Вебстер одержав два місяці в'язниці за те, що під час візити у Лондоні напав на прем'єр-міністра Кенії Кеніятту та кричав, що його приїзду ніхто там не бажає.

● **Кастрівський режим на Кубі** прилучився до комуністичних протестів проти ... американської аґресії на Північний В'єтнам. В комунікаті, що його підписали прем'єр Кастро і президент Дортікос, американську відплатну акцію названо „кримінальною затією".

● **Московські „Известия"** надрукували наклеп на оркестру Бені Ґудмана, яка в 1962 році їздила з ЗДА концертувати в СССР, мовляв, четверо з тієї оркестри були „аґенти-шпигуни". Бені Ґудман, славетний диригент оркестри легкого жанру, родом з України, категорично заперечив ту нісенітницю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Червона тінь Люмумби

У 1960-му році колоніяльна територія Бельгії, Конго, стала незалежною державою Перший прем'єр уряду Конго, комуніст Патрісій Люмумба, загинув у 1961-му році. Після його смерти самозванчий прем'єр Антуан Гізенга проголосив у Станлевіллі „незалежний уряд", який був негайно визнаний країнами совєтського бльоку. Місто Станлевілль — віддавна центр „лівих". Тепер його захопили повстанці, після короткої боротьби з урядовими військами Гомбе. Хто вони, ті повстанці, про яких „Ню Йорк Таймс" з 6-го серпня писав, як про мало відому, майже невияснену силу? Дійсно, та сила може здаватися „невиясненою", коли її бійці ще настільки темні, що вірять у заворожені від куль „пігулки", у заворожені луки й стріли.

„Армія визволення", яку очолює самозваний генерал Ніколяс Оленга, розпочала свій похід з провінції Маньєма, яких 300 миль на південь від Станлевіллю. Озброєні луками й мачетами, повстанці виступали спочатку начебто проти утиску місцевої влади, за краще представництво їх провінції в центральному уряді Конго. В дорозі вони відбирали у вояків реґулярної конґолійської армії вогнепальну зброю, подекуди вирізали білих, забирали вантажні авта на шахтах і плянтаціях. Із захопленого в Станлевіллі радіо повстанці передали 6-го серпня таке повідомлення: „Вся обслуга місцевого летовища працює нормально під контролею Народної Армії Визволення, яка заволоділа вже всім містом". У згаданому числі „Ню Йорк Таймсу", з якого взято цитату, сказано, що та армія тісно пов'язана з Національним Комітетом для звільнення Конго, що його очолюють ліві еміґранти,- очевидно — послідовники Люмумби. Хто стоїть за спиною „Національного Комітету" для звільнення Конга? Не хто інший, як червонокитайські амбасади в Бужумбурі — столиці Бурунді, та в Браззавіллі — колишній столиці бельгійського Конго.

Ясне світло на походження й мету „Народної армії визволення" кидає замітка в московській „Правді" з 4-го серпня. Там читаємо: „Національна Рада для звільнення Конго опублікувала свою програму. Вона передбачає встановлення суверенности народу, встановлення демократії, повернення багатств країни трудящим, ведення незалежної закордонної політики, базованої на принципах африканської єдности, позитивного централітету і боротьби за мир. Національна Рада для звільнення Конго, — пишуть „Известия", — проголосила себе зберігачем і послідовником діла Патрісія Люмумби". Так вияснюються „темні плями". Але одна з тих плям все таки залишається темною, бодай для читачів московської „Правди": за спиною Національної Ради для звільнення Конго з її „народною армією визволення" — стоїть комуністичний Китай. Точніше: на полях Конго йде боротьба не тільки між лівими бандами і впорядкованими силами молодої держави, а й боротьба чи ривалізація між Москвою й Пейпінґом. Країна майже поголовної неписьменности, вояків, які вірять у заворожені від куль луки, стріли і „пігулки", республіка Конго стала плящдармом т. зв. „комунізму" на континенті Африки, а одночасно полем бою між комуністичними велетнями — Росією і Китаєм. Якщо західні держави будуть і надалі звертати всю увагу на Середню Азію, то в Африці може легко постати нова Куба, в її африканському варіянті. Але та нова Куба оточена не водою, а бідними молодими державами з бідним неписьменним населенням — найбільш податливим і пригожим ґрунтом для комуністичних аґітаторів.

Пробний бальон Хрущова

Совєтське сільське господарство було й залишається „ахелловою п'ятою" не тільки хрущовського „колективного керівництва", але й взагалі всієї комуністичної системи, чи пак побудови комунізму в Совєтському Союзі. Комуністичні теоретики і практики зазнають в цій ділянці однієї поразки за другою, не зважаючи на всі заходи й постанови про безупинну перебудову партійного і державного апарату, про поліпшення методів господарювання і т. д. Селяни не хочуть працювати на відібраній від них землі, занедбувана людьми земля не хоче родити, і у висліді населення опиняється перед щораз новою харчовою кризою, і загрозою голоду.

Після минулорічного неврожаю, спричиненого не лише посухою, але й кепськими методами господарювання, форсованими партійними доктринерами — людьми, які здебільша ніякого відношення до землі не мають, справою поліпшення сільського господарства і зв'язаних з ним ділянок займалися і пленуми ЦК КПСС, і сесії Верховних Совєтів, і скликувані щоразу партією спеціяльні наради керівників сільського господарства. Усі вони схвалювали широкі пляни, виносили довжелезні постанови, але все залишилося по-старому. З сільськогосподарської кризи Совєтський Союз не виходить і цього року, як це показують опубліковані в липні „підсумки виконання державного пляну народного господарства СССР в першому півріччі 1964: зменшилася продукція молока, масла, олії, м'яса, яєць; зменшується далі поголів'я рогатої худоби.

Усвідомивши, що однією з головних причин господарських криз в Совєтському Союзі є також байдуже ставлення до праці на землі підсовєтських селян, переведених на становище колгоспників, Хрущов і його соратники кидаються тепер від одного пляну до другого, від одної до другої реформи чи перебудови. Намагаючись збільшити заінтересування колгоспників у збільшенні сільськогосподарської продукції, липневі сесії Верховних Совєтів СССР і окремих республік схвалили закон про створення пенсійного фонду і про допомогу членам колгоспів, підвищену оплату їх праці і т. д. Цю ж тему поставлено на порядок дня скликаної тепер до Москви конференції в справі „організації праці і збільшення матеріяльної заінтересованости членів колгоспів і радгоспів". Про це саме говорить на всі лади і Хрущов під час своїх інспекційних поїздок по СССР.

Кремлівські доктринери додумуються поволі також і до того, що головною причиною безвивідної сільськогосподарської кризи є знищення вільного селянства: відібрання у нього варстату праці і позбавлення бажання працювати на землі. Ідучи за прикладом ревізіоністичних з того погляду комуністичних режимів в Югославії і в Польщі, де відбувся вже основний зворот від насильно насаджуваної колективізації до системи вільних, приватновласницьких господарств, совєтські господарники починають лянсувати подібні концепції також і в Совєтському Союзі. Із пробним бальоном в цьому напрямі виступив недавно й сам Нікіта Хрущов. В одному з надволжанських колгоспів московський диктатор запитав тракториста, як поставився б він до того, коли б йому надали окрему ділянку землі, що її він мав би орати та засівати, і коли б його оплачували на базі зібраного урожаю. — „Це було б чудово!" — заявив тракторист, висловлюючи цим задушевне бажання всього загалу колгоспників, які тільки й мріють про те, щоб вернутися до того, що знищили комуністичні доктринери й експериментатори, — до землі і до вільної праці на ній.

О. Жданович

РУМУНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В ПАРИЖІ

Париж. — Світова преса поінформувала про заяву, що її склав прем'єр уряду Румунії, Маврер, закінчивши свою візиту у Франції. Заява ця виходить поза рамки звичайних куртуазійних заяв. Маврер заявив, що Румунія, належачи до КОМЕКОН'у, не думає ізолюватися від „світового господарського концерту". А на це вона — мовляв — має право, бо ніколи не погоджувалася з теорією наднаціональних централь і вважає, що респектування національної суверенности і невтручання у внутрішні справи — основа відносин між соціялістичними державами . . .

Усе це відоме й коментоване. Але американському читачеві, напевно, не відомі відгуки цієї візити й цих заяв у Франції. Над ними власне й хочемо зупинитися.

Румунія завжди була тісно пов'язана з французькою культурою. Мова бо румунська належить до родини романських мов, і, коли Румунія стала самостійною, зокрема ж, коли Версальський договір наділив її багатими землями, що до неї фактично ніколи не належали, і коли вона почала цивілізуватися, то цивілізувалася на французькій культурі. Зв'язки ці не порвалися і в добу сталінської та посталінської русифікації, бо історичний спадок триває довго.

Приблизно рік тому румуни зважилися на „святотатство": з чужих мов московську мову в школах відсунули на друге місце, а на перше поставили знову французьку. Це — найкращий шлях до серця кожного француза, навіть несантиментальних політиків. А коли ще додати, що теперішній румунський прем'єр, Маврер, який саме приїздив до Парижу, має дещо французької крови у своїй міщанській фамілії, то можна уявити, з яким захопленням і симпатією прийняла французька преса цю візиту, хоч вона відбувалась через два тижні після відвідин того ж Маврера у Москві.

Мабуть, з великими надіями приймав його і ген. де Ґолль. Для де Ґолля бо Маврер дуже близький психологічно: він відкидає московську зверхність так, як де Ґолль відкидає американський „лідершіп . . . Вже це одне забезпечило Мавререві вийняткову позицію в розмовах.

Французька преса докладно аналізує становище Румунії в совєтському бльоці. А становище це дійсно вийняткове. Адже Румунія належала до найбільш покірливих сателітів. Після 1956-го року, тобто після мадярського повстання, в Румунії збільшилась кількість совєтських військових частин. Десталінізація припинилась. І ось раптом Румунія проводить дерусифікацію. Нема найменшого сумніву, що основну ролю в цьому заграв конфлікт Пейпінґу з Москвою. Румунам стало ясно, що вони можуть торгуватися з Кремлем, який, маючи приклад Тіта й Альбанії, буде обережніший. Тож румуни пішли на власну інтерпретацію „ленінської лінії" щодо суверенности, і за останніх десять років удесятеро зросли їхні торговельні обороти з Францією.

Почалося все в 1958-му році, коли Москва виразно зажадала господарського підпорядкування Румунії московському плянові. Мовляв, замість будувати одну фабрику в Букарешті, а другу в Львові, ліпше збудувати одну велику? А якщо СССР має фінансувати цю будову, то пощо її фінансувати в Букарешті?

Румунія має багато природних багатств: нафту, земні гази, залізо, вугілля, боксити і т. п. Промисловість же її до війни була ніяка, вона продавала лише нерафіновану нафту. Після війни амбіції Румунії зросли, і вона почала конкурувати з Україною та Чехо-Словаччиною. Коли ж Москва присудила їй ролю сільськогосподарської частини КОМЕКОН'у, тоді румуни почали шукати вікна на Захід.

Важко румунам входити в конфлікт з СССР, з яким у неї понад тисячу кілометрів спільного кордону. Але — з'явився Китай і все змінилося. Славна хрущовська засада щодо окремих шляхів до соціялізму тут прийнялася, і румуни почали брати московського диктатора за слово.

Покищо усамостійнення Румунії йде тільки по лінії господарській. Триматися соціялізму їй навіть вигідно, бо вона без бунту, без ризика зудару з Москвою, в якому їй би ніхто не поміг, як не поміг Мадярщині, може тільки самою інтерпретацією засад соціялістичної суверенности та засад плянового господарства добиватися незалежности у зв'язках з вільним світом. При напруженні з Китаєм, Хрущову важко зліквідувати Маврера та його товаришів, що всі походять з родин ліберального міщанства. Франція ж, відкинена від Східньої Европи взагалі, а в Польщі випереджувана Америкою, старатиметься нав'язати якнайтісніші зв'язки з Румунією. Має бо вона що їй продати й має що там купити.

За господарськими зв'язками стоять перспективи культурних зв'язків. Румунія потребуватиме учителів французької мови. Потребуватиме книжок і журналів. Румунська преса, хоч і в дуже делікатній формі, вже ставить домагання, щоб румуни мали якнайбільшу свободу у відвідуванні Франції, бож французи можуть вільно приїжджати до Румунії, зокрема на пляжі Чорного моря . . .

Візита Маврера, який оглядав у Франції фабрики, атомові електрівні в Шіноні і Маркулі, а також замки та винниці, стоїть в політичному аспекті. І в цьому немає нічого дивного. Без глибоких розколин у совєтському мурі ця візита була б неможливою. Французи не впадають в наївний оптимізм, але хапають можливість, яка раптом з'явилася, і тут вони можуть бути гнучкішими від американців. Бож в Европі вони таки у себе вдома. Та й зв'язки Румунії з Францією мають свою багату традицію, чим не можуть похвалитися ЗДА.

Де Ґоллеві ця гра укладається, так би мовити, в ідеологічну лінію: коли він не хоче наднаціонального европейського уряду, коли його в цій справі не розуміють не тільки в ЗДА але й в Західній Европі, то він шукає підтримки в Східній Европі.

Мих. Калимний

ТРІЮМВІРАТ ПІД ХРУЩОВИМ

Куритиба. — Те, що в червоній Москві давно вже не існує так званого колективного керівництва, а всім править „цар Нікіта", це вже ні для кого не є таємницею. Але хто в Кремлі стоїть після Хрущова, хто має бути його наступником, це питання цікавить багатьох у вільному світі, і з приводу цього не бракує різних припущень.

Колись другою особою на московських верхах вважали Олексія Кириченка, згодом Фрола Козлова, потім Михайла Суслова, а донедавна Леоніда Брежньова. Останнім часом закордонні політичні спостерігачі звернули увагу на те, що проєкт побудови пам'ятника Шевченкові в Москві затвердили три особи: Хрущов, Мікоян і Підгорний. На урочистому прийнятті в польському посольстві Підгорний сидів поруч Хрущова. Складалось враження, що Підгорний став найбільш наближеним до Хрущова. Проте, альжирського диктатора Бен Белю офіційно прощав у Москві Леонід Брежньов, а під час похорону старого фінського комуністичного діяча Ото Куусінена біля його домовини в почесній варті стояли за чергою Косиґін, Брежньов і Підгорний.

Виходячи з цих і інших спостережень, закордонні спостерігачі прийшли до висновку, що під Хрущовим у Кремлі існує „тріюмвірат", з першою ролею в ньому Косиґіна, другою — Брежньова і аж третьою Підгорного. Олексія Косиґіна загально вважають фахівцем від адміністративних і господарських справ.

„Розмова на басах"

„Ідеологічний конфлікт" Москва — Пейпінґ у Совєтському Союзі дістав популярну назву „розмова на басах". Це тому, що суперечки між керівниками двох комуністичних центрів провадяться в тонах, дуже далеких і від науковости, і від політичної полеміки, і навіть від звичайної чемности. З обох боків тільки і чути вислови на зразок: „зрадник", „брехун", „імперіяліст" . . .

Найцікавішим у конфлікті Москва — Пейпінґ був виступ міністра оборони СССР, маршала Родіона Малиновського, який ніколи не виступає в партійних та державних справах. Він не є ні членом Президії ЦК КПСС, ні заступником голови уряду СССР. Проте, час від часу надається слово цьому маршалові. Таке буває тоді, коли Москві треба когось залякати своїми атомовими бомбами і ракетами.

Що спільного має маршал Малиновський з комуністичною теорією та ідеологією, нікому невідомо, напевно невідомо також йому самому. Однак, у справі бряжчання зброєю він вважається добрим майстром. Тож у „розмові на басах" його слово окремо відзначила світова преса.

Малиновський, як слушно підкреслили закордонні журналісти, нічого спільного не має з ідеологією, але й в конфлікті Москва — Пейпінґ ідеологічні проблеми є лише завісою, прикриттям для сторонніх очей. Насправді йдеться про командне становище, про панування в комуністичному світі, про територіяльні домагання червоного Китаю. І якраз Малиновський своїм „бойовим" виступом пробив ту завісу.

Зі свого боку додамо, що сама особа Малиновського має для китайців куди більше значення, ніж будь-якого іншого совєтського військовика. Малиновський багато часу провів на Далекому Сході як офіцер середньої ранґи, а пізніше як генерал і командувач військової округи. Він брав участь у численних збройних конфліктах докомуністичного Китаю з СССР і за те дістав чимало нагород. Отож тепер Кремль недвозначно натякнув комуністичним проводирям у Пейпінґу, що коли Малиновський успішно бив „білих" китайців, то так само успішно може це зробити з китайцями червоними.

Дещо про „прем'єрів" УССР

У своїх цікавих споминах з відвідин СССР, друкованих на сторінках „Свободи", інж. Степан Куропась, між іншим, розповів і про запитання, яке поставив йому співробітник аґентурної організації „Культурного зв'язку з закордоном", Михайло Левіщенко: чи знає щось українська еміґрація про теперішнього прем'єра УССР Івана Павловича Казанця? Запитання варте того, щоб його, як кажуть на Полтавщині, „розжувати".

Отже, тих „прем'єрів" УССР (раніше називали їх головами Раднаркому) було так багато, і Москва так часто їх усувала з тих високих постів, що годі їх всіх запам'ятати. Колись навіть казали, що пост голови Раднаркому УССР — це „лобное место", тобто місце для прилюдних страт у старій Московщині. І про це добре знає українська еміґрація, знає й теперішній „прем'єр" І. Казанець, і той самий Левіщенко.

Найліпше з усіх „прем'єрів" УССР повелося Хрущову, коли він по другій світовій війні короткий час мусів був ділити найвищу владу в Україні з більш довіреною у Сталіна особою, Лазарем Кагановичем, який був тоді першим секретарем ЦК КП(б)У. Але, вже ставши московським диктатором, Хрущов пхнув чоботом з усіх кремлівських верхів, а потім і з партії Кагановича, свого колишнього керівника і опікуна.

Досить легко вийшов з „прем'єрської" халепи також Дем'ян Коротченко, посівши на старі літа декоративне місце голови Президії Верховного Совєту УССР.

Гірше повелося Леонідові Корнійцеві: його здеґрадовано до третьоступневого чиновника заготівельних органів. Никифора Кальченка, після всесоюзної „головомийки", влаштованої йому особисто Хрущовим на одному з пленумів ЦК КПСС, зведено до ролі заступника прем'єра УССР. Попередника Івана Казанця, Володимира Щербицького, після подібної „головомийки", не тільки скинули з посади прем'єра, а й вичистили із складу кандидатів у члени Президії ЦК КПСС і перевели на становище секретаря промислового обкому партії в Дніпропетровську. Зовсім невідомо, як і куди зник „прем'єр" Гречуха.

Та найгірша доля спіткала інших „прем'єрів": Християн Раковський — розстріляний; Влас Чубар — розстріляний; Панас Любченко — застрелився сам. У часи єжовщини витворився був такий стан, що з провідної верстви комуністичної партії України не було вже кого призначати на „прем'єра" і тоді почали призначати на цей пост аби-кого.

Одного разу на голову Раднаркому УССР було призначено звичайного собі інженера Харківського турбогенераторного заводу Марчака. Часописи подали на перших сторінках його портрет і короткий життєпис. Але урядувати Марчакові не довелося, бо по дорозі з Харкова до Києва, у поїзді, НКВД його заарештувало.

По Марчакові головою рад-

По Марчакові головою Раднаркому став якийсь Тягнира" часописи вже не подали. Тягнибіда урядував щось місяців зо два, а потім теж — зник . . .

Міжнародна школа ОН

В Ню Йорку, при 70-ій вулиці і Першій Евню, від 1947-го року існує єдина у світі школа, до якої вчащають діти 64 національностей. Це — школа для дітей, батьки яких працюють в організації Об'єднаних Націй; піклується нею Секретаріят цієї світової організації з осідком в Ню Йорку.

Цього року вчащало до цієї міжнародної школи 560 учнів. Будинок цього новітнього „Ноєвого ковчега" ще в 1947-му році був призначений на розбірку і генеральний секретар ОН, У Тант, розпочав заходи, щоб для дітвори цього світового збору поставити на площі, де стоять величаві будівлі ОН, нову школу.

Вона має бути викінчена за два роки, коштом десяти мільйонів долярів, з чого сім мільйонів погодилася пожертвувати відома американська філантропійна інституція, — Фундація Форда. Решту грошей повинні скласти держави - члени ОН, яких цього року начислюється 112 з усіх п'яти континентів світу. Але дехто передбачає, що й цю відносно скромну суму муситимуть покрити американські жертводавці . . .

Головною проблемою для організаторів цієї школи, а також для її керівників і виховників було і є: в якому дусі, якими методами провадити навчання цієї різнородної громади юнаків і юначок? У цій єдиній у світі школі виховним принципом не можуть бути національні і державні традиції, на яких в кожній країні світу базується шкільна програма. Тут, за згодою батьків, почавши від 1947-го року, основним принципом навчання є ті принципи, які лягли в основу Об'єднаних Націй. Найбільшою заковикою було і є таке делікатне питання: як задовольнити атеїстів і християн, буддистів, мусульман і жидів? За чисто конфесійним параваном у деяких країнах світу криються глибоко закорінені культурно - традиційні й побутово - національні окремішності.

Щоб розв'язати цей гордіїв вузол, застосовано тут т. зв. індивідуальний принцип у відношенні до представників прерізних рас, традицій і релігій. У правильнику школи сказано: „Діти повинні дивитися одне на одного, судити та оцінювати себе не на підставі своєї раси, національности чи релігії, але тільки в індивідуальному відношенні одне до одного". Як виходить з довголітньої практики, така Соломонова розв'язка цього питання задовольняє всіх.

В школі ОН зобов'язують дві офіційні викладові мови: англійська і французька; третю мову вивчають учні старших кляс. У цій школі, як згадано, навчаються діти дипломатів і членів різних міжнародних місій при ОН, але кожного року вступають до неї також діти американських батьків, приналежних до делеґації ЗДА в ОН.

За ініціятивою Адлея Е. Стівенсона, амбасадора ЗДА в ОН, родина убитого скритовбивником президента Дж. Ф. Кеннеді погодилася заснувати для допомоги цій єдиній у світі школі Пропам'ятний Фонд ім Кеннеді. Офіційна назва цієї школи: Міжнародна Школа Об'єднаних Націй.

I. Р-ко

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(19)

Але яке ж гірке було наше розчарування, коли, перепливши пороном ріку й виїхавши крутою дорогою нагору, ми опинилися в занедбаному, Богом і людьми забутому, глухому містечку. Примістивши в тіні під деревами „на попас" коней із візником, ми пішли оглядати залишки батуринської давнини. Проте, як не намагалися відгадати, де саме був Мазепин замок, як не розпитували про це людей, нічого певного ствердити не могли. Північні варвари, на наказ царя Петра, знесли все в Батурині з лиця землі, при чому руйнували все так безбожно, що не залишили найменшого сліду по тому, що там було. Не дурно, як оповідає історія, гетьман Мазепа, повернувшись по кількох днях із шведським військом до Батурина й не побачивши там каменя на камені після московської руйнації, гірко заплакав. В одному тільки місці ми знайшли купу румовищ, де стояв, треба думати, бастіон колишньої фортеці, але й ті залишки докінчувало місцеве, своє вже, значить, населення, розтягаючи каміння для своїх господарських потреб.

Єдине, що знайшли ми в Батурині з давніх часів, була Кочубеєва садиба та гарна, побудована Розумовським за проєктом архітекта Ґваренґі, містечкова церква.

Заходимо до цієї церкви. Бачимо нагробну мармурову плиту на місці поховання останнього нашого гетьмана Розумовського з перечисленням на ній усіх почесних титулів, крім одного: що він був гетьманом України. Пригадую тепер собі, як пізніше я стояв над такою самою плитою сина гетьмана Розумовського, похованого в головній церкві старовинного сіверського спаського монастиря. На ній були вирізьблені також титули покійного, із зазначенням того, що він був міністром народної освіти московської імперії, лише ні словом не було згадано про те, що він був сином українського гетьмана!

Сумно ми постояли над мовчазною плитою і з гірким осадом у душі вийшли з церкви. Заходимо до великого, страшенно занедбаного саду, де нам показали старий дуб, під яким ніби пересиджував колись із Мотрею гетьман Мазепа, буваючи в Кочубеїв, та довгий, порожній партеровий Кочубеїв дім, уже, видно, не один раз перероблюваний на взір сьогоднішніх непоказних містечкових будинків. Це все.

Осторонь від містечка на горбку, в стороні від ріки, на тлі величезного парку, виднілися ґрандіозні руїни палати гетьмана Кирила Розумовського. Ми пішли до тих руїн. Здалека виднівся маєстатичний портик палати з високою довгою колонадою, яка, не маючи вже даху, виглядала, як низка високих грубих свічадел.

Підходячи із хвилюванням до руїн, я думав:

— Ну, добре. Мазепину палату зруйнували з помсти за його замір відірватись від Москви. А чому ж у такому стані стоїть палата Розумовського? Адже ж він був братом законного, вінчаного в церкві в Шептаках, чоловіка московської цариці Лисавети?

А стан тої палати, коли ми підійшли ближче до неї і роздивилися, був більш, ніж жалюгідний. Дуже міцна, зовсім іще недавня, будова палати виглядала так, як тисячолітні руїни старогрецьких або єгипетських святинь. Цю руйнацію спричинив не давній час чи несподіваний землетрус. Її спричинила зла людська рука. Вже далеко пізніше довідавсь я, що палата Кирила Розумовського з величезним, розкішним колись парком при ній та багатьма прибічними будовами для гетьманської служби перейшла, після виселення роду Розумовських із Росії до Австрії, у володіння московського уряду. Цей уряд приставив був на початках для нагляду над гетьманською садибою старенького доглядача, а після його смерти залишив палату й усе при ній на ласку долі.

Спочатку палата стояла замкнена. Але згодом знайшлися ніби вломники, які, діставшись до середини палати, почали розкрадати звідти меблі та іншу дорогоцінну обстанову. Місцева влада, на таємний наказ згори, нічого ніби не помічала, зажмуривши очі вбік високоцінної історичної української пам'ятки, а підіслані люди, в тому числі й підштовхуване місцеве населення, в короткому часі розграбували все, що було в палаті.

В одній батуринській хаті, до якої ми тоді зайшли, щоб напитись води, я побачив на стіні вже подряпаний і мухами засиджений образ олійного письма в пишній, колись золоченій рамі. Не могло бути найменшого сумніву, що той образ був із звірськи розграбованої гетьманської палати.

Влада вдавала, ніби нічого не бачить, і потайки заохочуване до грабунку довколишнє населення почало вже руйнувати саму будову палати, витягаючи з неї все, що могло б придатись у господарстві: паркети, дошки й бальки з підлог та стель, вікна, віконні й дверні лутки, залізні оправи, дах, навіть цеглу й каміння із розшарпаних мурів. Це була ганебна руйнація, якої міг допуститися лише найдикіший варвар. А до того всього, руйнація перфідна, бо московська царська влада, по-пилатськи обмиваючи свої руки, кидала обвинувачення вбік місцевого українського населення.

наркому став якийсь Тягни-зиник.

Порпаючись тоді в грузах посеред мурів гетьманської палати, я знайшов закорковане рильце розбитої пляшки, очевидно, з-під вина, залите чорною смолою, на якій була виразно витиснена печатка з буквою „Є" (Єлисавета). Цю знахідку я сховав і довго потім зберігав, як пам'ятку по Батурині.

Не знати, що сталося б із костуром тієї напівзруйнованої палати, якби московський уряд, під впливом пресових публікацій істориків мистецтва Лукомського та Ігоря Грабаря, боячись голосного скандалу за кордоном, не видав наказу сяк-так реперувати будову та віддати її для вжитку якійсь школі.

Український День Шамокінського Деканату

Укр. парафії „Шамокінського Деканату" уладжують щороку в місяці липні Український День. Район Шамокін-Гайзельтон, Па. — це околиці вугільного басейну, де 80 літ тому були збудовані наші найперші парафії в ЗДА, бо в ті околиці приїжджали перші еміґранти на вугільну працю. Шамокінський Декинат нараховує нині 14 укр. кат. парафій, у яких працюють 14 священиків. Деякі парафії віддалені від себе 5—10 миль, розташовані в гарній гористій околиці. Настоятелем Шамокінського Деканату є Впр. о. Константин Бердар, тут роджений наш молодий священик, добрий провідник, щиро відданий праці для своєї Церкви та потреб рідного народу.

Ті наші священики, які 30 літ тому започаткували уладжувати для парафій Шамокінського Деканату Український День, мали на меті дати нагоду нашим вірним відновити себе релігійно та національно, бо вони, живучи серед чужого моря, часто підпадали чужим впливам, що часом спричиняло відпадання від своєї церкви та рідного народу. Нашим першим еміґрантам бракувало на чужині чогось, що вони так любили та практикували. Бракувало їм відпустових місць, густо у той час розміщених на рідних землях, хотілося їм влітку чи восені піти на відпуст а в празник, висповідатися, прийняти Св. Причастя, зустрінутися при таких нагодах з родиною чи знайомими. Такі Українські Дні, уладжувані нашими Деканатами в ЗДА, мали і мають на меті заступити відпустові чи празничні нагоди Рідного Краю. Вони є дуже корисними релігійно-народними імпрезами не лише для старшого покоління нашої еміґрації, але для молодого, тут родженого, другого чи й третого покоління, бо дають нагоду для всіх зібратися масово в одному місці, взяти участь у Богослуженнях чи в концертах, які на той день приготовляються, зутрінутися із своїм Архиєреєм, священиками, знайомими, почути рідну пісню, рідну музику. Все це причиняється до обнови віри та рідного духа, так дуже потрібного, щоб наша Укр. Кат. Церква могла дальше жити та служити Богові і всім потребам нашого народу на чужині.

Однією з дуже важливих проблем, які нині має наша Церква в ЗДА, є брак духовних покликань. І тому такі Українські Деканальні Дні являються дуже доброю нагодою, щоби устами проповідників популяризувати серед людей проблему духовних покликань, закликати до молитов у такому намірені, переконувати наші родини, що без священиків чи монахинь наша Церква запустіє. А що удержання та виховання молодих священиків сполучене з великими видатками, матеріяльний дохід Українських Днів призначається для Семінарії. Усім залежить на тому, щоб продовжити життя нашій Церкві в ЗДА, а тим самим і зберегти народний характер нашої еміґрації. Тому ми повинні в часі літа уладжувати в наших Деканатах такі Українські Дні, подбати про добру програму та постаратися, щоб у таких імпрезах брала масово участь наша молодь, яка дуже потребує духової помочі й релігійно - народного освідомлення, якщо вона має і дальше залишитися при своїй Церкві і народності.

Такий, уже 31-й Український День Шамокінського Деканату відбувся 26 липня ц.р. у великій спортово-забавовій залі Лейквуд Парку, Па. Український День почався о год. 3. п.п. відслуженням молебня до Найсвятійшого Серця Христа, після чого слідував концерт. У торжестві Українського Дня взяв ласкаво участь Їх Ексцеленція Високопреосвященніший Митрополит Кир Амврозій, який виголосив під час молебня актуальну проповідь про покликання і потребу жертв на удержання Семінарії та був присутній на концерті. Були всі наші священики Шамокінського Деканату, три священики-гості, та коло 650 наших вірних. Виступали гарний український мішаний та мужеський хор „Лігай Валєй", Квартет бандуристів, були народні танці дітей, деклямація, сольо на фортеп'яні.

Український мішаний та мужеський хор „Лігай Валєй" — це молодий наш хор, заснований минулого року з нагоди 150-ліття народин Тараса Шевченка. У склад його входять наші люди обох віровизнань, що треба признати як позитивне явище, з Аллєнтавн, Пальмертон, Бетлєгем та Істон, Па. Управителем хору є п. В. Пипюк, диригентом — проф. музики В. Двораківський, акомпаніює при фортеп'яні д-р М. Блащак з Аллентовн,Па. Хоча хор молодий, але здисциплінований, з добрими голосами, ведений вправною рукою дириґента. Хор, виконуючи твори Котка, Недільського, Вахнянина та ін. зробив дуже милу несподіванку всім слухачам, які заслужено нагороджували кожду точку грімкими оплесками.

Відомий квартет бандуристів: п.п.В.Юркевич, І.Івашко, М.Біленький та проф. Р.Левицький, відіграв та проспівав низку народних пісень. Ніжна гра на бандурах, доповнена приємними голосами, глибоко входять в душевні почування слухачів Вони рясними оплесками та вигуками домагалися повторення майже кожної пісні.

Дванадцятеро дітей з укр. кат. школи Нортгемптон, Па. затанцювали весело та справно гопачка і коломийку, чим справили всім глядачам велику приємність. Парохом парафії Св. Івана Христителя в Нортгемптон Па. Впр.о. Шамбелян Є. Тиханський є і Головою Провидіння. Парафія має цілоденну школу, при якій існує дитячий хор та група танцюристів. Дириґентом дитячого хору та ініціятором вивчення народних танців є Всеч.о. Б. Левицький, місцевий сотрудник, великий приятель дітей. Йому віддано допомагає п.Ірена Демчук, учителька школи. Пані Ольга Цегельська, з Бетлєгем, Па., з великим чуттям продеклямувала поему Шевченка „Кавказ". Десятилітній піяніст Орест Ганас поправно заграв уривок з „Угорської Рапсодії" Ф. Ліста і українську пісню „Дівча в сінях стояло". Наша рідна пісня, наша музика — то Божі дари, даровані нашому народові, могутні духові сили, з якими наш народ зростав, з якими не розлучався ніколи.

Коли б наша тут роджена дитина спитала свою маму, що таке Україна, то мама повинна піти в город, вирвати найкращу квітку і показати дитині, або заспівати її нашу гарну пісню. Всі наші народні чи родинні радісні події звеличуємо гарними піснями. З піснею на устах, як могутньою рушійною духовою силою,наші герої йшли до бою, за волю народу. Усі ті, які на чужині співають чи грають наших гарних пісень, всі члени церковних чи народних хорів чи оркестр — то наші великі добродії, то звена рідної землі, яка співати не може, бо плаче, і їм від нас належиться сердечна подяка, та піддержка моральна і матеріяльна.

Дехто тут не чує, не бачить потреб церкви, рідної культури, не відчуває потреби жертви, як вдячности Богові за добре життя, і тому через таких духових мерців — малімо, не маємо подекуди сили, щоб сповнити ті завдання, які сучасна доба поклала на наші рамена, зберегти себе на еміґрації при рідному народові та помогти поневоленій Батьківщині.

Співайте і грайте нам на чужині, наші дорогі хористи і бандуристи! Як ті сурмачі, що кличуть до бою, чаром рідної пісні, звуками ніжних бандур будіть до життя тих, які духово завмерли. Пригадуйте їм невмирущий зв'язок крови з рідним народом. У цей великий Шевченківський рік, пригадуйте їм слова нашого Кобзаря: „Хто матір забуває, того Бог карає"...

о. Роман Ганас

Спроби спектаклю на зразок театру малих форм

(З приводу Музично-Розвагового Вечора у Філядельфії)

25-го квітня заходами філядельфійського Відділу ОМУА і Патронату Української Мистецької Студії у Філядельфії відбувся Музично-Розваговий Вечір, відкриття якого доконав проф. Сергій Литвиненко, голова Централі ОМУА нині вже покійний.

У програмі імпрези, яку провадив арт. Богдан Паздрій, двічі виступило музичне тріо (скрипка, чельо, фортепіян) під кер. Петра Пруса.

Було б добре, якщо б хтось із наших музикознавців представив композитора В. Овчаренка у формі довідки про нього зглядно про його творчість. Саме це тріо виконувало його „Український танок". Дуже талановитий композитор, що його відкрила Наталія Андрусів, живе у Каліфорнії.

Аж п'ять разів у програмі виступили гумористи з Торонта — В. Довганюк (Селепко Лавочка) і Ю. Бельський (Саливон Глек).

Виступ канадійських гостей вимагає ширшого, ґрунтовного обговорення, на що рамці часописної статті не дозволяють.

На кожний спосіб з ними вийшла подібна „історія", як з арт. мал. Климом Трохименком, якого виступ у Ню Йорку був би ще більш успішний, якщо б він був зредукував свої експонати до одної третини.

І саме з цієї причини сценічні продукції багато втратили на мистецькій подачі. Не залежно від цього були речі добрі, а навіть і дуже добрі. До речі більш „виграшних" текстів вони й не могли мати. Не можемо робити якихсь паралель, бо неповторний Гриць Зозуля (Йосип Гірняк) і незамінимий Юзько Калафатюк (Анатоль Радванський) — це два окремі типи, що виступають одинцем, але якщо пригадаємо Міська Макольондру (Ярема Стадник) і Радника Щипку (Муратів) — то справедливо перевагу дамо знаменитій „двійці" Веселого Львова.

Пані Наталії Андрусів, як керівничці імпрези, належиться особлива подяка за включення до складу виконавців „Музично-Розвагового Вечора" Лідії Крижаловської, яка своєю участю піднесла його рівень.

У вальсі з балету „Ля Силфід" (муз. Шопена), найкращою частиною була безперечно перша частина.

Сольо Лідії Крижановської, хоч замикається в оцінці — високе мистецтво — то все ж таки з усіх компонентів танку на перший плян вибивається передача настрою.

Стільки ніжности, душевних переживань у кожньому танковому „па" може передати тільки мистець.

Якщо йде про балет, то свідомість наявности високомистецької інтерпретації з-посеред виконавців завжди була стимулом для композитора і хореографа. Відносно авторів слова, ми вже не раз були свідками дуже зворушливих сцен. У цій хвилині перед очима просувається велична постать Стефаника в момент його виходу на сцену в часі прем'єри його „Землі" у виконанні Театру „Заграва" і його слова вдячности, складені на руки В. Блавацького як мистецького керівника театру за знамените сценічне втілення його новель.

Нав'язуючи до цього, насуваються думки, що композитор і хореограф могли б вдячно стиснути руку Лідії Крижаловській за її Сильфіду.

Жаль, що вона посвятилась більше педагогічній праці, бо тільки з такими здібностями як Лідія Крижаловська можна сміло йти вслід Ізидори Дункан чи Мері Віґмен.

Приготовити власний вечір мистецького танку щиро їй рекомендується.

Наталія Андрусів своїми піснями створює справді мистецькі образи, підкреслені відповідними костюмами, послуговуючись зчаста навіть деякою бутафорією, згл. реквізитом. Сценічне оформлення у виді невеликих приставок цілковито закінчило б цілість. Зі сильніших її точок назвемо „Чорногору" В. Балтаровича при акомпаніяменті фортепіяну і флейти.

І понісся журливий звук трембіти по наших полонинах, а ми, вдихаючи глибоко запах живиці, стоїмо непорушно в молитовному настрою ладні слухати симфонії Карпат довго - довго, а тим часом відгомони - клекоти чарівних тонів котяться по ручаях, по потоках, плаях, піднімаються на верхів'я, звідкіль знов повертаються та наче знеможені тихнуть, пропадають у далині, потапають десь . . ., у Шибеному озері. Співачці заслужено піднесено квіти.

Наталка Андрусів, яка має за собою ряд успішних виступів на американських концертах, естрадах, в радіо і телевізії під прізвищем Наталії Симон, повинна частіше порадувати нас своїми піснями, в яких показує живу людину з усіми душевними настроями від любови почерез безнадію, радість до героїзму.

Програма складена тільки з точок обох згаданих мисткинь вистачила б повністю, щоб заспокоїти смаки навіть найбільш вибагливої публіки.

Клим Ярославський

● **Генеральний прокуратор** ЗДА Роберт Кеннеді, промовляючи у Вашинґтоні на курсах для демократичних конґресменів сказав, що кожен із них має більшу можливість кандидувати в цьогорічних виборах на віце-президента, як будь-який із членів кабінету президента Джансона. Стосувалася ця іронічна заввага недавньої заяви президента Джансона, в якій Президент виключив можливість такого кандидування для Діна Раска, Роберта Кеннеді, МекНамари й ін. членів свого уряду.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 33

І. [illegible], Ню Йорк	$5.00	М. Качмар, Дітройт	$1.14
М. Івасишин, Гудленд	5.00	А. Смішко, Бронкс	1.00
В. Комар, Лонг Айленд С.	5.00	В. Яцкевич, Кентон	1.00
Ярко Залуцький, Бронкс	$5.00	Й. Бочарський, Бойлевил	1.00
д-р Я. Кокоруда, Шікаго	5.00	О. Бурачок, Дж. Гайтс	1.00
А. Лось, Шікаго	4.00	В. Поцілуйко, Дітройт	1.00
Петро Федусь, Савт Бостон	4.00	В. Копач, Ірвінгтон	1.00
о. Гіларій Врублевський, Фрілєнд	4.00	А. Банко, Клівленд	1.00
		А. Стецик, Торонто	1.00
Д. Зазуляк, Клифтон Г.	3.00	В. Держка, Патерсон	1.00
М. Горват, Трентон	3.00	І. Васютин, Філядельфія	1.00
В. Бейор, Дітройт	3.00	В. Стечак, Філядельфія	1.00
В. Зубрицький, Честер	3.00	Анна Стельмах, Сакраменто	1.00
Є. Сепко, Даргем	3.00	Яким Христич, Шікаго	1.00
В. Салик, Ню Йорк	3.00	Р. Шевчук, Рочестер	1.00
С. Клос, Йонкерс, Н. Й.	2.00	Гануся Дидик, Джерзі Сіті	1.00
О. Чайківський, Монтреаль	2.00	Мих. Дідик, Олд Фордж	1.00
М. Белців, Стейт. Айленд	2.00	К. Запорощенко, Ст. Луіс	1.00
Я. Степанків, Стемфорд	2.00	М. Ковалюк, Рочестер	1.00
М. Скурчинський, Торонто	2.00	М. Шафран, Бофало	1.00
М. Брунь, Міннеаполіс	2.00	Г. Мазурик, Бронкс	1.00
Т. Кратер-Кривохеза, Гілсайд	2.00	М. Корінець, Лос Енджелес	1.00
		І. Карашівський, Гартфорд	1.00
Анна Русин, Літл Фолс	2.00	С. Ярух, Ню Йорк	1.00
Анна Паліїв, Монтреаль	2.00	Т. Кривовяз, Шікаго	1.00
О. Рань, Бофало	2.00	д-р Ю. Відик, Редінг	1.00
І. Дорота, Гарфилд	2.00	Р. Сахно, мол. Річмонд	1.00
Дмитро Одрима, Кротон	2.00	К. Гусак, Джемейка Пл.	1.00
М. Суходольський, Спр. В.	2.00	Д. Гренда, Йорк	1.00
М. Гречин, Ню Йорк	2.00	І. Старескі, Сиракюз	1.00
Ю. Микитенко, В. Айслип	2.00	А. Кавшан, Філядельфія	1.00
В. Марчук, Шікаго	1.90	І. Піх, Торонто	1.00

---

† Ділимося сумною вісткою з Рідними та Знайомими, що в суботу 8-го серпня 1964 року відійшов у Вічність на 78-му році життя

БЛ. П.

ПЕТРО РАКОЧИЙ

член 57-го Відділу УНСоюзу, один із піонерів української еміґрації в Америці, щирий жертводавець та опікун українських товариств і шкіл на Рідних Землях.

ПОХОРОН відбудеться в СЕРЕДУ, 12-го серпня, о 9-ій год. ранку, з похоронного заведення до церкви св. Петра і Павла в Коговз, Ню Йорк. Нехай Всевишній, вислухавши наші молитви, подасть бл. п. ПЕТРОВІ блаженний спокій у Царстві Небесному, а між живими збереже по Ньому Вічну Пам'ять!

У великому смутку:

Дружина — МАРІЯ РАКОЧА;
дочка АННА і чоловік ЮРІЙ ГАМПСОН;
братанки — РОМАН РАКОЧИЙ і дружина ЯРОСЛАВА; ТЕОДОР РАКОЧИЙ і дружина ОЛЬГА.

---

† Ділимося сумною вісткою з Односельчанами, Приятелями і Знайомими, яка наспіла з України, що дня 2-го грудня 1963 року упокоїлася в Бозі

НАША СЕСТРА І ТЕТА

бл. п. ОЛЯ ГУСЯЧЕНКО з дому ЗИМАН

Покійна походила із села Перлівці, пов. Галич.

У травні 1964 року упокоївся також її муж

ВІКТОР ГУСЯЧЕНКО

ГОРЕМ ПРИБИТІ:

На Україні:
Син — ВІКТОР.
БАТЬКО, МАМА і СЕСТРИ НАДЯ і ТАНЯ.
Брати — ІВАН і БОГДАН.

В Америці:
Брат — ЛЕВ ЗИМАН із дочками — МАРІЄЮ, ОЛЕЮ і НАСТЕЮ.

---

† У великому смутку подаємо сумну вістку про смерть нашої Заслуженої Членки

бл. п. ІРИНИ ДОМБЧЕВСЬКОЇ

що відійшла від нас у Вічність дня 5-го серпня 1964 року.

Родині Покійної висловлюємо наше глибоке співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу складаємо $25.00 на Фонд Суспільної Служби Українських Воєнних Інвалідів.

РАДА ДИРЕКТОРІВ В-ВА „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС повідомляє Побратимів УСС і Громадянство, що в дні 5-го серпня ц.р. заснула в Бозі

†

бл. п. ІРИНА ДОМБЧЕВСЬКА

відома опікунка хворих в лікарні УСС у Львові, в якій перебував теж обездолений Іван Франко.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ГОЛОВНА РАДА Б-ВА УСС

---

† В глибокому жалю і смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 5-го серпня 1964 р. по тяжкій недузі відійшов у Вічність

НАШ НЕВІДЖАЛУВАНИЙ МУЖ, ЗЯТЬ і ШВАҐЕР

сл. п. Григорій Власович ДЕНИСЕНКО

інженер-економіст, доцент Українського Технічно-Господарського Інституту, б. депутат Трудового Конгресу, член Української Національної Ради, визначний член громадських і політичних організацій на еміґрації.

ПОХОРОН відбувся в суботу, дня 8-го серпня ц.р., о год. 1-ій по пол. на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ГОРЕМ ПРИБИТІ:

КАТЕРИНА — дружина,
ТЕТЯНА ПРУС — теща,
ЄВДОКІЯ і д-р ОСИП МАТКОВСЬКІ.

---

† Повідомляємо з жалем наших Професорів, Колеґ і Громадянство, що дня 5-го серпня ц.р. помер у Вашингтоні наш Колега — абсольвент Української Господарської Академії в Ч.С.Р.

сл. п. Григорій Власович ДЕНИСЕНКО

інженер-економіст, доцент Українського Технічно-Господарського Інституту, Реґенсбурґ-Мюнхен й Українського Технічного Інституту в Ню Йорку.

Похорон відбувся в суботу, 8-го серпня ц.р. о год. 1-ій по пол. на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВАШИНГТОНСЬКА ГРУПА АБСОЛЬВЕНТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ в Ч.С.Р.

Замість квітів на могилу

бл. п. дир. Миколи Корчинського

складаємо $20.00 на українську католицьку церкву в Гантері, Н.Й.

Д-р РОМАН і МАРІЯ КУЗІВ

ПОДЯКА

Почуваємося до милого обов'язку якнайсердечніше подякувати ВП. Докторові Богданові ГАРБОВСЬКОМУ, нашому домашньому лікареві, за довголітню, дбайливу й безкорисну лікарську опіку аж до останньої хвилини життя нашого Найдорожчого Мужа, Батька, Дідуся і Прадідуся — бл. п. о. Радника САВИНА ДУРБАКА, що відійшов у Вічність у Ютиці, Н.Й., дня 13-го червня 1964 року.

РОДИНА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В БРАЗИЛІЇ

40 років українського жіночого руху.

Саме тепер минає 40 років від початку організованого українського жіночого руху на бразилійському терені.

В липні 1924-го року в Бразилії постала перша українська жіноча організація. Тепер їх маємо тут кілька: жіночу організацію при Хліборобсько - Освітньому Союзі, Марійської Дружини при католицьких церквах та Сестрицтвах при церквах православних, Союз Українок у місті Сан Павлі. Вже від довшого часу плянується відбути всебразилійський з'їзд українського жіноцтва з метою його об'єднання на базі СФУЖО.

З нагоди 40-ліття українського жіночого руху в Бразилії плянується відбути спеціяльні урочисті Служби Божі в католицьких та православних церквах, як також панахиди по померлих жіночих громадських діячках. В пляні є також влаштувати балі та концерти силами жіноцтва й молоді, зокрема в місті Куритибі.

Відвідини Протоархимандрита вч. о. Атанасія Великого.

Великою подією для всього українського життя в Бразилії є відвідини цієї країни Верховним Проповідником Чину Святого Василя Великого Протоархимандритом вч. о. Атанасієм Григорієм Великим. Тув бо, в Бразилії, конкретно в Парані, постали перші заокеанські згромадження ЧСВВ і продовжують всебічно успішно розвиватися.

Перед Бразилією. Протоархимандрит відвідав уже Англію, Канаду, ЗДА та Аргентину. Високий церковний Достойник побував уже в усіх Василіянських згромадженнях Парани та міста Сан Павльо і виїхав до свого постійного осідку у вічному місті.

Перевіряючи діяльність оо. Василіян на бразилійському терені, Протоархимандрит Великий одночасно обізнався з нашим місцевим громадянством, його організаціями та провів особисті розмови з багатьма українськими діячами. В Куритибі на його честь влаштовували урочисті вечері, на яких виголошували привітальні промови Преосв. вящений Кир Йосип Мартинець, керівники Хліборобсько-Освітнього Союзу та Товариства Прихильників Української Культури, українські католицькі священики.

Кожного разу забирав слово також Протоархимандрит докладно й повчально говорячи про українські церковні та загальні справи, про становище на Рідних Землях та про завдання української еміграції у вільному світі. Кожний його виступ покривався бурхливими оплесками всіх присутніх.

Принагідно варто окремо відзначити людяні прикмети вч. о. Протоархимандрита, його чар та вітальність, його вміння швидко опановувати серця своїх співрозмовців, швидко входити з ними в ближчі контакти. Наведемо тут один приклад.

Оглядаючи з численним супроводом приміщення Хліборобсько - Освітнього Союзу в Куритибі, в одній із заль Протоархимандрит випадково побачив особу старшого віку — діяча на культурній ниті ще з України, православного віровизнання.

Протоархимандрит зацікавився тією особою і після знайомства вступив у доволі тривалу розмову з нею, перебираючи різні українські справи. Коли вч. о. Атанасій Великий, схарактеризувавши московський совєтський режим, як злісного ворога всього українського, тут же зауважив: „а, всерівно, наша справа невмируща"; його випадковий співрозмовець з місця підхопив:

— Доказом того є ви, Отче!

— Чому так думаєте? — Зацікавився Протоархимандрит.

— Бо не зважаючи на всі переслідування нашого народу, його церков, зокрема вашого Чину, успішно продовжуєте очолювати Чин Святого Василя Великого, який вже має свої, згромадження на всіх континентах.

— А скільки ви б мені дали років, пане?

— Того не можу знати.

— Я народився 1918 року.

— О, то ви, отче, є ще зовсім молодою людиною.

— А скільки вам років?

— Я народився 1909 року.

— То, щоб були ми однолітками, я вам знімаю тих 9 років різниці між нами.

— Дуже дякую, отче, ви зняли мені 9 найгірших для мене років. За таку приємність і взагалі за таку милу розмову, дозвольте поцілувать Вам руку.

Після того, як дана особа поцілувала руку вч. о. Протоархимандрита, останній й промовив:

— А тепер давайте розцілуємося з вами на рівних правах по-православному, хрестнавхрест... — І вони дружньо розцілувалися під загальне схвалення всіх присутніх.

Пописи молоді.

Молодь українського походження відбула міжміську зустріч у мальовничій місцевості Віла Веля. На ту зустріч з'їхалися представники молодечих організацій Хліборобсько - Освітнього Союзу з Куритиби, Портону, Іраті, Апукарани та Уніон да Віторія, разом 180 осіб.

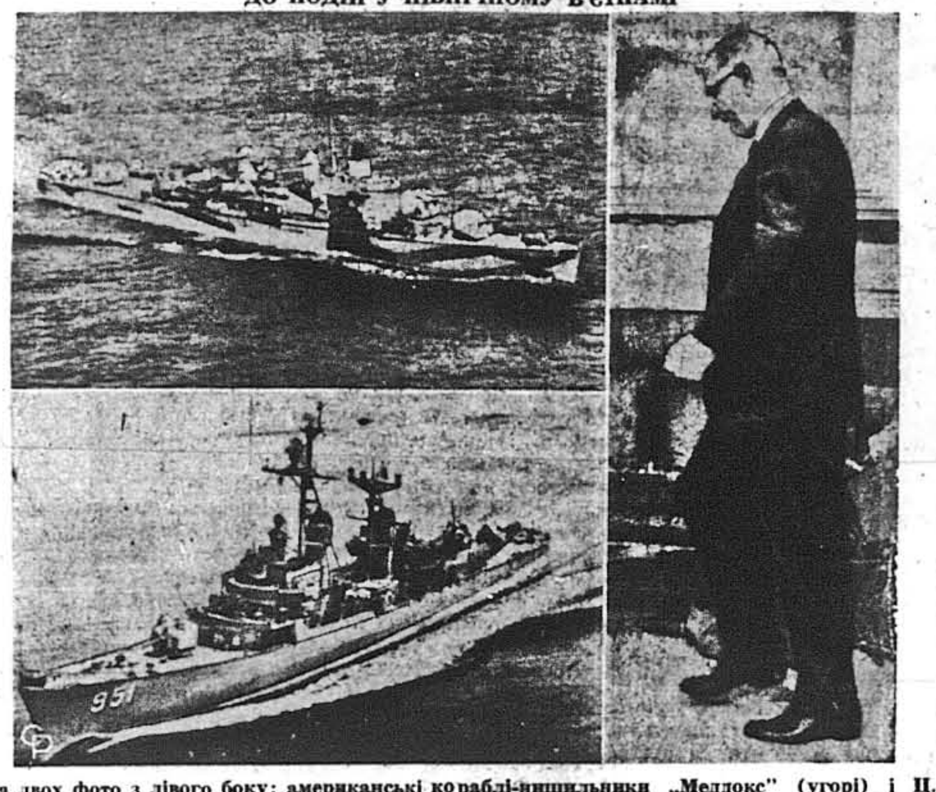
Молоді люди швидко встановили знайомство між собою і приступили до дружніх розмов. Був і спільний обід на відкритому повітрі, що пройшов весело. Пізніше відбулася урочиста сесія, на якій головні промови виголосили: українською мовою п. Юрко Сенчук, португальською — панна Євгенія Бовкаловська. Обоє доповідачів говорили про завдання організації молоді при Хліборобсько-Освітньому Союзі. Після жвавого обговорення доповідей, сесія винесла рішення, в якому головним пунктом є такий:

„Будемо зберігати та плекати українські традиції, привезені з України батьками та дідами нашими".

На закінчення, молоді люди оглянули мальовничу місцевість „Віла Веля" та умовилися про відбуття такої ж наступної зустрічі.

Мих. Килимний

ДО ПОДІЙ У ПІВНІЧНОМУ В'ЄТНАМІ

На двох фото з лівого боку: американські кораблі-нищильники „Меддокс" (угорі) і Ц. Турнер Джой" (внизу), що їх атакували торпедами північнов'єтнамські комуністи. З правого боку: президент Джансон перед своєю промовою до американської нації в справі відповіді ЗДА на комуністичні провокації.

Вісті з Кентону, Огайо

Українців в Кентоні є 50 родин, і є вони добре зорганізовані, мають свої братські й молодечі оганізації: **СУМ** і Пласт, школу українознавства, церкву й церковні організації.

Головою Відділу УККА є д-р Ст. Курилас. Відділ УКК очолює всякі важніші дії в нашій громаді.

Збірка на будову пам'ятника Т. Шевченкові.

Збірку на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні переводив Шевченківський Комітет, що складався з 9-ти осіб. Збіркова акція проходила дуже справно і скоро. Комітет розпочав збірку від себе, склавши 250 дол., щоб бути прикладом для інших. Наша невеличка громада зложила понад 1,200 долярів. Це випадає 25 дол. на особу.

Школа українознавства.

Національне виховання в нашій школі базується на принципах Христової науки.

Завданням школи є дати учням відповідне знання рідної мови. Від родичів найбільше залежить, чи розговірною мовою вдома є рідна мова, бо знаня рідної мови в'яжеться тісно з її уживанням. Без піддержки батьків учителі чуда не зроблять.

Знання мови дає молоді доступ до пізнання культурних надбань нашого народу. Молодь вивчає історію України, географію та природу, щоб мати чуттєве відношення до батьківщини її батьків.

Молодь нашої школи бере активну участь у підготові релігійних і національних імпрез. У процесі навчання й виховання великий вплив на молодь мають релігійні й національні свята. Вони закріплюють мову, розбуджують патріотизм і пошану до борців за волю.

Відношення учнів і батьків до школи було і є наскрізь позитивне, вони дорожать своєю школою українознавства.

Молодечі організації.

Молодечі організації в Кентоні є допоміжним важним чинником для родини й школи у виховній праці над молоддю. Молодь виховується в атмосфері товариської приязні.

Кентон вшановує Тараса Шевченка.

Спорт і доцільні розваги є складовою частиною їх культурного виховання, насиченого відповідним релігійним і національним змістом.

Молодечі організації при співдії з батьками й школою поширюють та усуцільнюють світогляд молоді, — вирощують характери. Вони хоронять молодь перед денаціоналізацією й зберігають її перед злочинністю.

150-річчя з дня народження Т. Шевченка відзначено 17-го травня в авдиторії „Горейс Ман Скул" в Кентоні. Свято відбулося заходом молодечих організацій і школи під протекторатом Відділу УКК.

Мішаний діточий хор започаткував Академію американським гимном, і в супроводі мандолінової оркестри відспівав „Заповіт". Головними промовцями були д-р Курилас в англійській і пані Анна Печенюк в українській мові.

Мистецька частина програми продовжувалась рецитацією шкільної дітвори та виступом сумівської мандолінової оркестри. Ефектовною точкою програми, були народні танки, виконувані по мистецьки сумівською групою танцюристів. Шкільна дітвора відіграла сценку Р. Завадовича: „Прощай, Кирилівко", підготовану й виведену під проводом п. О. Курилас, учительки школи українознавства. Свято закінчено загальним відспіванням українського національного гимну. Мистецьку декорацію підготовив п. Б. Маланій.

Одна третина присутніх складалася з американців, яким вислано запрошення з гарно оформленими брошурками про нашого Генія.

На відкриття пам'ятника Т. Шевченкові вибралося з Кентону багато людей, щоб своєю участю вшанувати борця за волю, що любив Україну та свій народ.

В. Я.

Хрущов скличе в листопаді нову нараду ЦК партії у справах сільського господарства

Москва. — Відвідуючи з групою партійців і сільськогосподарських фахівців один з колгоспів поблизу Єршова над Волгою, за 100 миль від Саратова, Хрущов повідомив, що він скличе ще одну партійну нараду у справах сільського господарства. Нарада відбудеться в Москві в листопаді цього року. На попередній такій нараді Центрального Комітету компартії СССР були винесені рішення для підвищення урожаю: застосувати штучне зрошування полів, збільшити кількість штучного угноєння тощо. На майбутній нараді будуть „обговорені досягнення" та намічені нові заходи для підвищення врожайности колгоспних полів. Хрущов виїхав з Москви у понеділок 3-го серпня спеціяльним потягом, у товаристві Л. Єфремова — члена президії ЦК й уповноваженого по справах РСФСР, та В. Полякова — високопоставленого фахівця в питаннях сільського господарства. Той факт, що Хрущов залишив Москву і поставив справу сільського господарства в СССР вище справ міжнародної політики, розцінюють, як ознаку глибокої господарської кризи. Промовляючи до селян-колгоспників, Хрущов сказав, що вони не повинні сліпо виконувати його вказівок у всіх справах сільського господарства, а на місці шукати найкращих розв'язок усіх проблем. Він закликав „усе обраховувати наперед з олівцем у руках".

Голова АБН між українськими студентами

Голова АБН, Ярослав Стецько кол. прем'єр уряду Зах. України, відбув зустріч із студентами, членами Головної Управи Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ)та членами поодиноких управ Осередків дня 25-го липня 1964 р. на Оселі СУМА в Елленвіл, Н. Й.

Зустріч цю, на якій були заступлені Осередки Товариства із Філядельфії, Ню Йорку, Нюарку, Сиракюз і Вашингтону, представники студентської преси, як В. Будзак ред. „Студентської Думки" та д-р М. Богатюк ред. журналу „Фенікс", відкрив коротким словом голова Головної Управи ТУСМ-у, інж. Б. Кульчицький, який подав Гостеві звіт про стан і діяльність Товариства. Опісля Яр. Стецько у своїм слові з'ясував численно зібраним присутнім студентам значення України у закордонній політиці та ролю АБН під сьогоднішню пору.

Після доповіді відбулася коротка дискусія і запити, на які п. Яр. Стецько давав вичерпні відповіді.

В загальному зустріч, не зважаючи на літній час, була успішна та корисна для дальшої діяльности Товариства.

Л. К.

Заклик

КОМІТЕТУ ДЛЯ ВИДАВАННЯ ТВОРІВ І ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ПРОФЕСОРА ВІКТОРА ДОМАНИЦЬКОГО

В зв'язку зі смертю проф. Віктора Доманицького, наше завдання, яким первісно була допомога у видаванні його писань, поширилося на вшанування його пам'яті. Своїм першим обов'язком вважали ми подбання про духовий пам'ятник покійному — видання його монографії. По сповненні його переходимо до чергового: до оформлення його могили на Українському Цвинтарі в Савт Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Ім'я Віктора Доманицького добре відоме українській суспільності не тільки як науковця, академічного та громадського діяча та публіциста, але передусім, як щирого патріота й взірцевого громадянина, який повністю віддав своє життя службі Нації. Тепер черга за українською спільнотою вшанувати його пам'ять відданням останньої прислуги — поставленням пам'ятника на його могилі.

За Комітет:

Проф. **Микола Анастазієвський**, інж. **Іван Фур**, інж. **Іван Янович**.

Адреса для жертв:
Ing. IWAN FUR
4398 West 47th Street
Cleveland 9, Ohio, 44109, U.S.A.

Посмертні згадки

ФРАНК ТЕОДОР ЛОПУШАНСЬКИЙ, член 274 Відд. УНС в Йонґставн, Огайо, помер 11 квітня 1964 р. Покійний нар. в Україні і жив в ЗДА 1913 р. Був членом Церкви Петра і Павла. Залишив в смутку дружину Марію, 4 синів Франка Івана, Степана і Миколая, братів Теодора в Канаді та других в Европі та 10 внуків. Похорон відбувся 15 квітня ц. р. до Укр. Прав. Церкви св. ап. Петра і Павла, а відтак на парафіяльний цвинтар цієї ж Церкви.

Вічна Йому Пам'ять!

А. Добрянська, секр.

КАТЕРИНА НАРІЖНА, членка Т-ва ім. Івана Франка, 92-го Відділу в Портленд, Ореґон, померла 3-го липня 1964 року. Покійна народилася 20-го листопада 1896 року в місті Кобиляки на Полтавщині. Прибула до ЗДА в 1949 р., а 30-го січня 1950 р. вступила в члени 292 Відділу УНСоюзу в Дітройті, Миш. До Портленду прибула в 1957 р. Полишила в смутку мужа Методія, дочку Поліну і зятя Павла Фелоненка. Похорон відбувся 7-го липня 1964 р. з похоронного заведення на цвинтарі Rose Cemetery, Портленд, Ореґон. Вічна Їй Пам'ять!

ТРУНЬКО ПЕТРО, член Б-ва св. Володимира — 179 Відд. УНСоюзу в Ст. Люїз, Мо., помер 20 липня 1964 р., проживши 74-ри роки. Покійний народився в с. Чайковичі, Україна. Полишив у смутку дружину Марію, синів д-ра Лео та Василя, дочку Петрусю. Похорон відбувся 22 липня ц. р. з пох. заведення до Рим. Кат. Костела, при участи родини, членів Відділу. Похований на National Cemetery з військовими почестями, як б. ветерана американської армії.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

МИХАЙЛО ЕНДРУС (Андрусів), член Укр. Нар. Дому, 316 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., помер 5 липня 1964 р. на 71-му році життя. Покійний нар. 1892 р. в с. Данильче, пов. Рогатин, Україна. До ЗДА приїхав молодим хлопцем. До УНС вступив 1934 р. та був фундатором УНДому. Полишив в смутку 3 замужні доньки Мира, Гелену і Анну. Тлінні Останки Покійного поховано на цвинтарі Holy Sepulchre.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ТАРЗАН, ч. 5284. Хочуть викрасти слонову кість!

Тарзан і Мур вирішили перевірити склад слонової кости і швидко повели тубільців до схову...

Але Вейд і Робертс упевнені в успіху, вже готовилися, щоб вкрасти цей скарб!